

БЮДЖЕТНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК ЧИННИК ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БАЗИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Линник В.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Бюджетна децентралізація є одним з ключових чинників зміцнення фінансової бази місцевого самоврядування, оскільки передбачає передачу значної частини бюджетних повноважень та фінансових ресурсів з центрального на місцевий рівень. Розширення дохідної бази місцевих бюджетів відбувається за рахунок закріплення за ними додаткових джерел надходжень, таких як частина загальнодержавних податків і зборів, місцеві податки і збори, доходи від комунальної власності тощо. Водночас бюджетна децентралізація сприяє підвищенню відповідальності та підзвітності місцевої влади перед громадою, адже ефективність використання бюджетних коштів безпосередньо впливає на якість життя населення. Для успішної реалізації реформи бюджетної децентралізації важливо забезпечити належний рівень фінансової спроможності та самодостатності місцевих бюджетів, що передбачає збалансування їх доходів і видатків, мінімізацію дотаційності, стимулювання місцевого економічного розвитку. Крім того, необхідно посилити інституційну спроможність органів місцевого самоврядування у сфері управління фінансами, забезпечити прозорість бюджетного процесу та участь громадськості у прийнятті рішень щодо місцевих бюджетів. Таким чином, бюджетна децентралізація є дієвим інструментом зміцнення фінансових основ місцевого самоврядування, підвищення його ефективності та наближення влади до потреб громадян. Бюджетна децентралізація в умовах війни стикається з низкою серйозних викликів, які потребують комплексного вирішення та адаптації до нових реалій. Основною проблемою є скорочення доходів місцевих бюджетів внаслідок економічної кризи, спричиненої військовими діями, руйнуванням інфраструктури та зниженням ділової активності. Це призводить до зменшення податкових надходжень, зокрема від податку на доходи фізичних осіб, єдиного податку, плати за землю тощо. Водночас війна зумовлює зростання видатків місцевих бюджетів на оборону, підтримку внутрішньо переміщених осіб, відновлення пошкоджених об'єктів та надання соціальної допомоги постраждалим. За таких умов збалансування місцевих бюджетів стає надзвичайно складним завданням, що вимагає пошуку додаткових джерел фінансування та оптимізації видатків. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є посилення фінансової підтримки місцевого самоврядування з боку держави через збільшення обсягів міжбюджетних трансфертів, надання цільових субвенцій на відновлення інфраструктури та соціально-економічний розвиток територій. Крім того, доцільно розширити повноваження органів місцевого самоврядування щодо запровадження місцевих податків і зборів, встановлення їх ставок та надання пільг платникам податків, що дозволить більш гнучко реагувати на зміни економічної ситуації та генерувати додаткові надходження до місцевих бюджетів. Необхідно також активізувати співпрацю місцевої влади з бізнесом та громадськістю у питаннях залучення інвестицій, реалізації проєктів розвитку та відновлення територій, що постраждали від війни.